

VERSLAG
VAN DE DIALECTEN-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1960

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1960—1961

VERSLAG

VAN DE DIALECTENCOMMISSIE OVER 1960

De Dialectencommissie bleef in 1960 ongewijzigd. Zij vergaderde op 9 april en 13 juli.

Het bureau der commissie zond in december de 32ste vragenlijst uit met vragen over houtbewerkersgereedschappen, opgesteld door Dr. J. van Bakel, en een aantal andere vragen, o.a. over de namen van het veulen, van enkele meelgerechten, e.a.

Op 31 december 1960 waren in totaal 46734 lijsten op het bureau aanwezig. Van de lijsten 1—15 bleven de aantallen ongewijzigd. Van lijst 16 zijn thans aanwezig 1241 exx., van lijst 17: 1273 exx., van lijst 18: 1309 exx., van lijst 19: 1370 exx., van lijst 20: 1217 exx., van lijst 21: 1289 exx., van lijst 22: 1214 exx., van lijst 23: 1217 exx., van lijst 24: 1287 exx., van lijst 25: 1146 exx., van lijst 26: 1385 exx., van lijst 27: 1403 exx., van lijst 28: 1496 exx., van lijst 29: 853 exx., van lijst 29a: 390 exx., van lijst 30: 1234 exx., van lijst 30a: 1245 exx., van lijst 31: 1165 exx., van lijst 32: 172 exx. In de loop van het jaar werden 1645 ingevulde lijsten ontvangen.

Aangezien de heer De l'Orme een nieuwe grondkaart tekende voor dialect- en volkskunde-onderzoek, kon hij in het afgelopen jaar geen nieuwe kaarten tekenen voor de atlas. Ook werden geen nieuwe kaarten gedrukt.

De bibliografie der dialecten van Nederland werd voortgezet als voorbereiding van het supplement over de jaren 1951-1960. De heer R. Kuitert heeft aangeboden de bibliografische gegevens voor het Gronings voor dit supplement aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen, daar vele dialectschrijvers niet meer aangeven voor welke plaats het door hen gebruikte dialect geldt. Zijn voorlopig onderzoek heeft uitgewezen dat een groot aantal van de stukken in Gronings dialect niet meer te localiseren is en deze zullen in de bibliografie niet meer worden opgenomen.

Van het tijdschrift „Taal en Tongval” verscheen alleen, als dubbelnummer, aflevering 1/2 van jaargang 12 (1960). Aflevering 3/4 is bij het verschijnen van dit jaarverslag ter perse; de vertraging van de verschijning komt geheel voor rekening van de Belgische redactie en de Belgische drukker.

Het eenentwintigste symposion vond plaats op 2 januari en handelde over „Amsterdams-Rotterdams”. Sprekers waren Pater J. J. Mittelmeijer en Prof. Dr. L. J. Rogier. Op 9 april spraken Prof. Dr. K. Heeroma en Prof. Dr. K. Fokkema, resp. over „De vocaalfonemen in Oost-Nederland” en „Consonantgroepen in de Zuidwesthoek van Friesland”. Het verslag van dit tweeëntwintigste symposion zal onder de titel „Structuurgeografie” verschijnen als nr. XXIII van de Bijdragen en Mededelingen. Het drieëntwintigste symposion werd gehouden in Maastricht, over het onderwerp „Limburgse en Rijnlandse dialecten”. Prof. Dr. H. M. Heinrichs sprak over „Das Verhältnis des Rheinischen zu seinen westlichen Nachbarn” en Dr. Win. Roukens over „Bijdrage tot de studie der werkwoordsvormen in Limburg, in het kader van de Maas- en Rijnlandse dialecten”. De tweede spreker viel in voor Dr. F. J. P. Peeters, die enkele weken tevoren verklaard had zijn belofte om te spreken niet gestand te kunnen doen. Het verslag van dit symposion zal verschijnen als nr. XXIV van de Bijdragen en Mededelingen.

Op 10 december vond te Alkmaar een medewerkersbijeenkomst plaats.

Met het maken van bandopnamen werd doorgegaan, in de eerste helft van het jaar min of meer toevalligerwijs, in de tweede helft, toen de heer W. G. Rensink in dienst getreden was, meer doelbewust en intensiever. De volgende dialecten zijn in de loop van 1960 op de band vastgelegd: Enkhuizen, Oosterwolde, Ruinen, Smilde, Odoorn, Buinen, Soest, Schoonoord, Rekken, Wilhelmina-oord, Wapse, Ansen, Veningen, Ossenzijl, Blankenham, Blokzijl, Nieuwediep, Meppel, Staphorst, Kallenkote, Vollenhove, Nieuw-Amsterdam, Nieuw-Schonebeek, Dalen, Noord-Barge, Wijster, Leebroek, Eemster, Someren, Zaandam, Opperdoes, Wieringer-

waard, Valkoog (Nh.), Julianadorp, Winkel, Opmeer, Hauwert, Vlaardingen, Zwolle. Verder werden kopieën gemaakt van opnamen, door anderen, van de dorpen Andijk, Lutjebroek en Bovenkarspel. Door bemiddeling van Ds. J. Vuyst te Almelo ontvingen we de kopie van een preek in Twents dialect en door bemiddeling van Prof. Dr. Z. W. Shetter een kopie van Nederlands in Amerika. Er werd contact opgenomen met het Gemeente-archief te Amsterdam en er werden enkele kopieën gemaakt van liedjes, gezongen door Johnny Jordaan. Bovendien werd het contact met de ROZ (Radio-omroep Zuid) hervat, en deze leende ons enkele grammofoonplaten uit waarvan in het begin van 1961 kopieën gemaakt zullen worden. De leiding van de ROZ heeft aangeboden opnamen te maken van de Limburgse dialecten, die nog in onze verzameling ontbreken, voor zover we dit tekort willen aanvullen.

Door Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, de secretaresse van de Zeeuwse Vereniging voor dialectenonderzoek, is een reis voorbereid, te maken in begin januari 1961, door Mw. Daan en de heer Rensink, om een groot deel van de belangrijkste Zeeuwse dialecten vast te leggen.

In het vorige jaarverslag werd vermeld dat de heer W. G. Rensink in de loop van 1960 in dienst zou komen. Hij begon zijn werkzaamheden op 1 juli; 22 opnamen van Drentse dialecten werden door hem gemaakt, en de ordening en beschrijving van het opnamenarchief werd door hem voortgezet. Zijn taak zal zijn dit archief verder te beheren. Voor het overige zal hij meewerken aan het verzamelen van opnamen, aan de voortzetting van de taalatlas en aan het voortzetten van de bibliografie. De student-assistent A. G. Oskamp bleef in dienst tot einde augustus.

In de maanden januari, februari, maart en april zette Mw. M. J. Francken de ordening en beschrijving van het geluidsopnamenarchief voort. Tevens ordende ze het archief van kaarten, en maakte een kaartsysteem, zodat ons in het vervolg veel zoeken bespaard zal zijn.

De inleidende colleges in de dialectologie werden in de eerste

helft van dit jaar nog door de secretaris en Mw. Daan gegeven. In de cursus 1960-'61 werden ze niet voortgezet, daar Prof. Hellinga de studie van de neerlandici wil bekorten en vereenvoudigen.

Mw. Daan bezocht kweekscholen te Dordrecht en Assen. Zoals langzamerhand gebruikelijk is bezochten de Gemeentelijke en de Hervormde Kweekschool te Amsterdam, benevens de Christelijke Kweekschool te Utrecht het bureau om een en ander te zien en een voordracht over de dialectologie aan te horen. De Christelijke Kweekschool van Gouda bezocht het bureau voor de eerste maal. Ook de Nijmeegse Vereniging van Neerlandici, „Achter 't vercken" bezocht het bureau met een groot aantal leden, onder leiding van Prof. Weijnen.

Het in het vorig jaarverslag vermelde register van plaatsnamen was aan het einde van dit jaar gedeeltelijk in proef, gedeeltelijk in revisie aanwezig. De verschijning in 1961 is hoogstwaarschijnlijk.

Mw. Daan vertegenwoordigde het Dialectenbureau op een congres van leiders van fonogramarchieven, gehouden van 16-20 mei te Wenen, waarop besprekingen werden gehouden over internationaal contact en internationale uitwisseling op dit gebied. Zij was ook aanwezig op het eerste internationale Dialectologencongres, georganiseerd door Prof. Dr. Sever Pop, 22-27 augustus te Leuven, en hield er een voordracht over de hedendaagse situatie van de regionale talen.

In de laatste weken van 1960 werd het ontwerp voor een vragenlijst, opgesteld door de heren K. Heeroma en J. Naarding, aan een nader onderzoek onderworpen. Deze lijst, die informeert naar de werkwoordsvormen, en die was opgesteld voor de noordoostelijke dialecten aan de hand van een scriptie van Pater G. Steffens, werd uitgebreid met werkwoorden, die voor Holland en Zeeland afwijkingen vertonen. De lijst is naar enkele leraren en onderwijzers ter in- en aanvulling gestuurd.

Van de buitenlanders die het bureau bezochten, noemen we Mw. J. Günther (Marburg), Dr. Annemarie Huebner (Hamburg) en Mevr. Dra. C. M. P. Snijman-van Maanen (Stellenbosch).

Voor het financieel beheer moge naar de rekening en verantwoording der Centrale Commissie worden verwezen.

Namens de Dialectencommissie der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

C. B. VAN HAERINGEN, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE I

Lijst van donateurs van de Dialectencommissie:

M. E. Daan, Prof. Dr. C. F. A. van Dam, Dr. H. J. E. Endepols, Prof. Dr. K. Fokkema, Mw. Dr. H. C. M. Ghijsen, Mw. M. Goedhart-Van Alebeck, Prof. Dr. C. B. van Haeringen, Mw. Dr. A. R. Hol, Dr. W. A. F. Janssen, J. M. Renders, Dr. J. Smit, Prof. Dr. G. Stuiveling, Dr. J. G. H. Tans, Mw. J. Tinbergen, P. van Vliet, S. S. D. Wehrens, Prof. Dr. J. Wils.

BIJLAGE II

Lijst van personen enz., die in 1960 boeken en handschriften schonken aan het Centraal Bureau voor Nederlandse en Friese dialecten:

Dr. J. P. D. van Banning, Dr. Sven Benson, Prof. Dr. E. Beyer, Prof. Dr. W. J. Buma, Ir. A. Coops, Mw. Dr. Jo Daan, Dr. B. C. Damsteegt, Prof. Dr. W. Foerste, J. de Graaf, Drs. Jo Hansen, Prof. Dr. K. Heeroma, Mw. Dr. L. Kaiser, Prof. Dr. G. G. Klocke, Prof. Dr. H. Kuhn, Dr. J. Lindemans, The National Language Research Institute (Tokyo), Drs. J. Notermans, Prof. Dr. Willem Pée, La rédaction du Glossaire des patois de la Suisse Romande (Lausanne), Dr. Stefan Sonderegger, Dr. J. de Vries, N. J. Waringa, Mw. Dr. L. E. van Wijk, Prof. Dr. E. Zwirner.